

Cooperația – provocări pentru profesia contabilă

Ec. Maria MORNEA, expert contabil

Hunedoara

Abstract

Equal opportunities for disadvantaged groups can be achieved by actively implementing forms of social economy, particularly cooperatives. For the accounting profession, presenting the financial statements of cooperative companies is a challenge, due to their specific issues. This article will discuss the regulations and specific characteristics of cooperative companies, others than the agricultural ones, credit cooperatives and central houses of credit cooperatives, which are regulated by special laws.

Key terms: social economy, cooperative company, capital accounting, income, labour legislation on cooperative members

Termeni-cheie: economie socială, societate cooperativă, contabilitatea capitalurilor, venituri, legislația muncii privind membrii cooperatori

Clasificare JEL: M41, M48, P13

To cite this article: Maria Mornea, *Cooperația – provocări pentru profesia contabilă*, *CECCAR Business Review*, N° 3/2023, pp. 3-12, DOI: <http://dx.doi.org/10.37945/cbr.2023.03.01>

➔ Introducere

Primele forme de economie socială s-au manifestat odată cu apariția capitalismului industrial, fiind un răspuns dat de cele mai vulnerabile grupuri sociale din punctul de vedere al capitalului, având ca orientare principală activități de caritate. Acestea au fost structurate sub trei forme: cooperative, societăți mutuale și asociații.

„La nivel mondial, cooperativele sunt reprezentate de Alianța Cooperatistă Internațională (ACI), la care România a aderat chiar în anul înființării sale (1895), constituită pentru a susține cooperativele din lumea întreagă și definită drept purtător de cuvânt la nivel mondial și forum de împărtășire a cunoștințelor, expertiză și acțiune concertată pentru și despre cooperative. ACI cuprinde 292 de organizații din 95 de țări, activând în opt sectoare globale de afaceri (muncă asociată, consum, agricultură, bănci, asigurări, pescuit, sănătate, locuințe) și însumând, ca membri individuali, peste un miliard de persoane. ACI este partener al agențiilor Organizației Națiunilor Unite și al organizațiilor internaționale pentru asigurarea recunoașterii juridice a cooperativelor ca sursă de dezvoltare durabilă, de locuri de muncă de calitate și bază pentru siguranța alimentației. (...) Conform «Monitorului mondial al cooperativelor», cifra de afaceri cumulată a primelor 300 de cooperative din lume atinge 2.200 de miliarde USD. În Europa, sub umbrela «Cooperatives Europe» – Regiunea Europeană a ACI – sunt înregistrate 84 de organizații din 33 de țări, cuprinzând 176.000 de întreprinderi cooperative ce însumează 141 de milioane de membri cooperatori individuali și 4,7 milioane de locuri de muncă.” (UCECOM, 2018)

La nivelul Uniunii Europene, ACI este reprezentată de Cooperatives Europe (ACI-Europe), organism la care a aderat și Uniunea Națională a Cooperației Meșteșugărești (UCECOM).

„O cooperativă este o asociație autonomă de persoane reunite în mod voluntar pentru a satisface aspirațiile și nevoile lor economice, sociale și culturale comune printr-o întreprindere deținută colectiv și controlată democratic; se bazează pe valori cooperatiste și etice care sunt puse în practică conform principiilor cooperatiste. Creșterea, dezvoltarea și viabilitatea cooperativelor depind în special de existența unui cadru juridic propice și favorabil. În rezoluțiile sale succesive, Adunarea Generală (a ONU, n.r.) a încurajat statele membre să își revizuiască legile și reglementările existente pentru a face cadrul legislativ și de reglementare mai favorabil înființării, dezvoltării și creșterii cooperativelor, prin îmbunătățirea textelor existente sau prin adoptarea altora noi, în special pe următoarele puncte: acces la capital, autonomie, competitivitate și impozitare echitabilă.” (ONU, 2021)

În perioada de preaderare a României la UE a fost reglementată reorganizarea pe principii standardizate a cooperăției, prin adoptarea următoarelor acte normative:

- Legea cooperăției agricole nr. 566/2004;
- Legea nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperăției.

Conform art. 2 din Legea nr. 1/2005, republicată, cu modificările ulterioare, „cooperăția reprezintă un sector specific al economiei care funcționează prin societăți cooperative și alte forme de asociere a acestora la nivel teritorial și național”.

În prezentul articol vor fi abordate reglementările și specificul societăților cooperative, altele decât cele agricole, cooperativele de credit și casele centrale ale cooperativelor de credit, care sunt reglementate prin legi speciale.

⇒ Principiile cooperatiste

Cooperăția este „o formă de organizare a muncii în care mai multe persoane lucrează în comun și cu mijloace de producție proprii, în cadrul aceleiași proces sau în procese diferite, dar legate din punct de vedere economic între ele, depinzând unul de altul, pentru realizarea finită a bunurilor materiale necesare societății” (Crișan, 2010).

Principiile cooperatiste standardizate și acceptate la nivel internațional au fost dezbătute și recunoscute la scară universală la congresele Alianței Cooperatiste Internaționale din 1895, 1937, 1966 și 1995. Astfel, o cooperativă autentică este definită prin următoarele principii:

1. liberă adeziune;
2. democrație internă și ajutor propriu;
3. autonomie și independență;
4. distribuirea, repartizarea proporțională și echitabilă a beneficiilor;
5. sprijinirea educației și formării profesionale;
6. cooperarea între cooperative la nivel local, regional, național și internațional;
7. preocupare față de nevoile comunității.

În forma ei universală, dezvoltată de-a lungul unui secol și jumătate, **cooperativa este o asociație liberă și voluntară, condusă în mod democratic** (vot echitabil sau egal), care administrează o întreprindere economică pentru a satisface interesele comune și reciproce ale membrilor săi. Astfel, din această definiție se evidențiază caracterul voluntar și bazat pe liberă adeziune al cooperativei. Prin **democrația internă a cooperativei** se înțelege exercitarea votului egal (fiecare membru având dreptul la un vot, indiferent de capitalul adus ca aport) sau a votului echitabil (proporțional cu contribuția personală), aplicat mai rar. Membrii săi sunt egali în dreptul lor de a alege și de a fi aleși în adunarea generală și în consilii, ei exercitând administrarea și conducerea societății fără implicarea altor instituții (stat, autorități, terți).

Repartizarea specific cooperatistă a beneficiului înseamnă redistribuirea unei părți a excedentului (profitului) sub forma risturnelor cooperatiste, proporționale cu contribuția membrilor.

Cooperativa are un caracter dual, în sensul că este în același timp o asociație de persoane și o întreprindere comună a membrilor.

Principiile care guvernează caracteristica principală a cooperativelor se încadrează în economia socială, reglementată prin Legea nr. 219/2015 privind economia socială, cu modificările și completările ulterioare.

Necesitatea stimulării înființării de societăți cooperative este subliniată și de recunoașterea acestora ca întreprinderi sociale prin Legea nr. 219/2015 și de facilitățile acordate în accesul la finanțare atât din fonduri naționale, cât și din fonduri europene.

➤ Economia socială specifică societăților cooperative

Societățile cooperative au ca obiect de activitate în special:

- producția și comercializarea mărfurilor, executarea de lucrări și prestarea de servicii, care contribuie, direct sau indirect, la dezvoltarea activităților meșteșugărești ale membrilor lor cooperatori – prin societăți cooperative meșteșugărești;
 - aprovizionarea membrilor cooperatori și a terților cu produse pe care le cumpără sau le produc și prestarea de servicii către membrii lor cooperatori și către terți – prin societăți cooperative de consum;
 - valorificarea produselor proprii sau achiziționate prin distribuție directă sau prin prelucrare și distribuție directă – prin societăți cooperative de valorificare;
 - exploatarea în comun a suprafețelor agricole deținute de membrii cooperatori, efectuarea în comun a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, utilizarea în comun a mașinilor și instalațiilor și valorificarea produselor agricole – prin societăți cooperative agricole;
 - investiții imobiliare care constau în construirea, cumpărarea, conservarea, renovarea și administrarea de locuințe pentru membrii lor cooperatori – prin societăți cooperative de locuințe;
 - înființarea de ferme piscicole și de acvacultură și, în legătură cu acestea, producerea, repararea, întreținerea și cumpărarea echipamentelor, utilajelor, instalațiilor, ambarcațiunilor de pescuit, precum și pescuitul, prelucrarea și distribuirea produselor piscicole – prin societăți cooperative pescărești;
 - transport și activități conexe pentru membrii cooperatori și pentru terți, pentru îmbunătățirea tehnică și economică a activităților de transport desfășurate de membrii cooperatori – prin societăți cooperative de transporturi;
 - amenajarea, exploatarea, regenerarea și protejarea fondului forestier deținut de membrii cooperatori (asociere diferită de cea a composesoratorilor, proprietatea fiind indiviză și fiecare membru fiind deținător al fondului forestier nominal și definit prin CF propriu), ținând seama de condițiile impuse de regimul silvic – prin societăți cooperative forestiere;
 - alte activități care se încadrează în dispozițiile legale.

Societățile cooperative, atât din zonele urbane, cât și din cele rurale, sunt printre principalele organizații ale economiei sociale, diminuând disfuncționalitățile pieței prin faptul că oferă locuri de muncă pentru persoanele marginalizate care au dificultăți în a intra pe piața muncii, cumpără bunuri produse la nivel local la prețuri mai ridicate, în scopul asigurării siguranței alimentare, dezvoltării locale și în alte scopuri, vând produse și servicii la prețuri scăzute în cadrul comunităților cu venituri mici și oferă multe alte exemple de integrare a preocupărilor comunităților în care își desfășoară activitățile, în cadrul unei afaceri de acest tip.

Pornind de la principiile de cooperare între cooperative la nivel local, regional, național și internațional și de la preocuparea față de nevoile comunității, **cooperativele sunt acele asociații de persoane care se unesc pentru a-și satisface nevoile economice în principal, dar și pe cele sociale** ale acestor colectivități.

Asocierea colectivităților într-o întreprindere pe care o dețin și o controlează în comun în mod democratic se realizează în una dintre următoarele forme definite de Legea nr. 1/2005: societăți cooperative de gradul 1 și societăți cooperative de gradul 2.

Definiția economiei sociale este demonstrată deoarece cooperația reprezintă o asociere a mai multor persoane ce hotărăsc să lucreze în comun desfășurând activități economice și al cărei rezultat este utilizat în interesul acestora. De altfel, societățile cooperative sunt întreprinderi sociale așa cum sunt definite de Legea nr. 219/2015, iar patrimoniul lor este folosit ținând cont de faptul că au la bază o inițiativă privată pentru obținerea

de profit, care este distribuit limitat către membrii cooperatori. Potrivit acestui act normativ, întreprinderile sociale pot fi societățile cooperative care funcționează în baza Legii nr. 1/2005.

Principiile economiei sociale, definite la art. 4 din Legea nr. 219/2015, **sunt convergente cu cele ale cooperăției**, respectiv:

- „a) prioritate acordată individului și obiectivelor sociale față de creșterea profitului;
- b) solidaritate și responsabilitate colectivă;
- c) convergența dintre interesele membrilor asociați și interesul general și/sau interesele unei colectivități;
- d) control democratic al membrilor, exercitat asupra activităților desfășurate;
- e) caracter voluntar și liber al asocierii în formele de organizare specifice domeniului economiei sociale;
- f) personalitate juridică distinctă, autonomie de gestiune și independență față de autoritățile publice;
- g) alocarea celei mai mari părți a profitului/excedentului financiar pentru atingerea obiectivelor de interes general, ale unei colectivități sau în interesul personal nepatrimonial al membrilor;
- h) proces decizional transparent și responsabil în interesul colectivității pe care o deservește.”.

De asemenea, art. 5 din aceeași lege precizează următoarele:

„(1) Economia socială contribuie la:

- a) dezvoltarea comunităților locale;
- b) crearea de locuri de muncă;
- c) dezvoltarea incluziunii și coeziunii sociale;
- d) tranziția către economia circulară și inovarea socială;
- e) implicarea persoanelor din grupul vulnerabil în activități cu caracter social și/sau activități economice;
- f) accesul persoanelor din grupul vulnerabil la resursele și serviciile comunității.

(2) Economia socială are următoarele obiective:

- a) consolidarea coeziunii economice și sociale;
- b) ocuparea forței de muncă;
- c) dezvoltarea serviciilor sociale.”.

Aceste obiective pot fi îndeplinite în principal prin următoarele **activități de interes general**:

- producerea de bunuri, prestarea de servicii și/sau execuția de lucrări care contribuie la bunăstarea comunității și a membrilor săi;
- promovarea cu prioritate a unor activități care pot genera locuri de muncă pentru persoanele aparținând grupului vulnerabil;
- dezvoltarea unor programe de formare profesională dedicate persoanelor din grupul vulnerabil;
- dezvoltarea serviciilor sociale pentru creșterea capacității de inserție pe piața muncii a persoanelor din grupul vulnerabil.

➔ **Constituirea și funcționarea societăților cooperative**

Societățile cooperative **se constituie din minimum cinci membri cooperatori**.

Capitalul social al societăților cooperative este variabil, dar nu poate fi mai mic de 500 lei și trebuie scris și vărsat integral la data înființării. Acesta se divide în părți sociale egale a căror valoare nominală se stabilește prin actul constitutiv, care nu poate fi mai mică de 10 lei.

Participarea cumulată a societăților cooperative de gradul 1 la constituirea capitalului social al societății cooperative de gradul 2 nu poate fi mai mică de 67%.

Participația maximă a unui membru cooperador în capitalul social este de 20%.

La înființarea societăților cooperative, capitalul social se constituie exclusiv în numerar, aporturile în natură fiind admise numai ulterior constituirii acestora. **Aportul la capitalul social al creanțelor nu este permis**.

Ulterior constituirii cooperativei, la data înscrierii, fiecare membru cooperador trebuie să verse minimum 30% din valoarea părților sociale subscrise. Diferența se varsă în termen de 12 luni de la data înscrierii. De

menționat că, până la achitarea integrală a părților sociale subscrise, sumele convenite ca dividende membrilor cooperatori vor fi reținute în contul vărsămintelor datorate. La retragerea din cooperativă, aceștia au dreptul la plata contravalorii părților sociale și a dividendelor convenite conform situației financiare anuale încheiate la sfârșitul exercițiului financiar în care a intervenit cazul de retragere.

Conform art. 59 din Legea nr. 1/2005, părțile sociale:

- pot fi transmise numai membrilor cooperatori din aceeași societate cooperativă, la valoarea nominală;
- nu pot constitui obiect al gajului și nu sunt titluri negociabile;
- nu sunt purtătoare de dobânzi;
- nu pot fi utilizate pentru plata datoriilor personale ale membrilor cooperatori față de societatea cooperativă sau față de terți.

Particularitățile societăților cooperative reies și din prevederile art. 64 din același act normativ, în sensul că:

- proprietatea societății cooperative este privată;
- patrimoniul societății cooperative se compune din partea divizibilă și partea indivizibilă.

Partea divizibilă este constituită din partea patrimoniului societății cooperative care cuprinde valoarea părților sociale emise în schimbul aportului membrilor cooperatori la capitalul social și dividendele convenite membrilor cooperatori.

Partea indivizibilă reprezintă partea patrimoniului societății cooperative acumulat de aceasta în decursul activității, mai puțin partea divizibilă, care nu poate face obiectul distribuirii sau dobândirii între membrii cooperatori. Aceasta este constituită din alocările aprobate de adunarea generală a membrilor cooperatori la fondurile de dezvoltare a societății cooperative.

Specifică societăților cooperative este și recompensarea membrilor cooperatori în raport cu participarea la activitatea societății cooperative sau la sprijinirea altor activități aprobate de aceasta, recompensare care se stabilește prin hotărârea adunării generale.

În cazul în care societățile cooperative doresc să obțină **atestatul de întreprindere socială** (eliberat de Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă), aceasta trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- să acționeze în scop social și/sau în interesul general al comunității;
- să aloce minimum 90% din profitul/excedentul realizat scopului social și rezervei statutare;
- se obligă să transmită bunurile rămase în urma lichidării către una sau mai multe întreprinderi sociale;
- să aplice principiul echității sociale față de angajați și administratori asigurând niveluri de salarizare/re-munerare echitabile, între care nu pot exista diferențe care să depășească raportul de unu la opt.

Avantajele acordate întreprinderilor sociale sunt destul de reduse față de cele pe care le au societățile cooperative. Prin urmare, foarte puține dintre ele optează pentru obținerea atestatului, din cauza faptului că sunt obligate să aloce 90% din profitul/excedentul realizat scopului social (fără ca acesta să fie clar definit) și rezervei statutare, fiind necesare și rapoarte suplimentare.

În afară de drepturile/obligațiile avute de orice deținător de părți sociale, între societatea cooperativă și membrul cooperativ pot exista următoarele categorii de raporturi, conform art. 33 alin. (1) din Legea nr. 1/2005:

- patrimoniale, concretizate prin obligația membrului cooperativ de a depune părțile sociale și/sau aporturile în natură;
- de muncă, în cazul membrilor cooperatori asociați la muncă și capital în temeiul contractului individual de muncă sau al convenției individuale de muncă, după caz, încheiat/încheiată cu societatea cooperativă al cărei membru este;
- comerciale cooperatiste, pentru livrările de produse și prestările de servicii efectuate de membrul cooperativ pentru societatea cooperativă în calitate de operator economic independent.

Pentru societățile cooperative, raporturile de muncă ale membrilor cooperatori se pot reglementa prin lege specială sau în baza contractelor individuale de muncă încheiate potrivit Codului muncii.

Veniturile din activitățile independente realizate de membrii cooperatori se impozitează în baza reglementărilor fiscale privind impozitul pe venit.

➔ Aspecte specifice contabilității societăților cooperative

Registrele utilizate de societățile cooperative sunt prevăzute la art. 68 din Legea nr. 1/2005, respectiv:

- registrul membrilor cooperatori;
- registrul ședințelor adunării generale a membrilor cooperatori;
- registrul ședințelor consiliului de administrație;
- registrul constatărilor făcute de cenzeni în exercitarea mandatului lor;
- registrul de aporturi în natură la capitalul social al societății cooperative;
- registrul părților sociale;
- registrul obligațiilor cooperatiste.

Acestea trebuie numerotate, sigilate și semnate de președintele societății cooperative. În plus, societatea cooperativă trebuie să întocmească și să păstreze, conform normelor elaborate de Ministerul Finanțelor, registrele de contabilitate obligatorii, prevăzute la art. 20 din Legea contabilității nr. 82/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare: Registrul-jurnal, Registrul-inventar și Cartea mare.

De asemenea, **reglementări specifice societăților cooperative** sunt și pentru aspectele legate de:

- majorarea capitalului social;
- reducerea capitalului social;
- activitățile de livrări de produse și de prestări de servicii efectuate de membrii cooperatori pentru societățile cooperative în calitate de operatori economici independenți;
- relațiile de muncă dintre membrii cooperatori și societățile cooperative;
- fuziunea, divizarea, dizolvarea și lichidarea acestora.

■ Majorarea capitalului social

Capitalul social subscris de membrii fondatori se înregistrează în contabilitate ca în cazul celui al societăților reglementate de Legea societăților nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

1. Subscrierea capitalului social conform actului constitutiv:

456	=	1011
„Decontări cu acționarii/ asociații privind capitalul”		„Capital subscris nevărsat”

Capitalul social trebuie să fie de minimum 500 lei, respectiv 50 de părți sociale, iar societatea cooperativă trebuie să aibă cel puțin cinci membri. Atunci când capitalul social este mai mare, un membru nu poate să dețină mai mult de 20% din acesta.

2. Înregistrarea documentului de depunere a aportului la constituirea capitalului social, în numerar:

5311	=	456
„Casa în lei” sau 5121		„Decontări cu acționarii/ asociații privind capitalul”
„Conturi la bănci în lei”		

3. Contabilizarea capitalului social subscris și vărsat, după înregistrarea societății cooperative la registrul comerțului și eliberarea certificatului constatator:

1011	=	1012
„Capital subscris nevărsat”		„Capital subscris vărsat”

Întrucât membrii cooperatori depun o cerere de înscriere care se soluționează la prima adunare generală ulterioară înregistrării societății cooperative, care poate fi sau nu aprobată, există o problemă de recunoaștere în contabilitate a vărsământului de minimum 30% din părțile sociale subscrise, diferența fiind vărsată în termen de 12 luni. În această situație, **soluția este de recunoaștere a aportului ca obligație a societății cooperative**, urmând ca la data hotărârii adunării generale, în funcție de aprobare, acesta să se evidențieze în contul de decontări cu acționarii/asociații privind capitalul, ca în exemplul de mai jos.

Exemplu

1. Depunerea de către o persoană care dorește să devină membru cooperador a sumei de 30 lei pentru o achiziție de părți sociale în valoare de 100 lei, celelalte tranșe fiind de 35 lei/lună:

30 lei	5311	=	462	30 lei
	„Casa în lei”		„Creditori diverși”	
	sau			
	5121			
	„Conturi la bănci în lei”			

2. Înregistrarea hotărârii adunării generale de majorare a capitalului social:

100 lei	456	=	1011	100 lei
	„Decontări cu acționarii/ asociații privind capitalul”		„Capital subscris nevărsat”	

Și:

30 lei	462	=	456	30 lei
	„Creditori diverși”		„Decontări cu acționarii/ asociații privind capitalul”	

3. Obținerea certificatului constatator de majorare a capitalului social:

30 lei	1011	=	1012	30 lei
	„Capital subscris nevărsat”		„Capital subscris vărsat”	

4. Depunerea în două tranșe lunare a diferenței de aport:

35 lei	5311	=	456	35 lei
	„Casa în lei”		„Decontări cu acționarii/ asociații privind capitalul”	
	sau			
	5121			
	„Conturi la bănci în lei”			
35 lei	1011	=	1012	35 lei
	„Capital subscris nevărsat”		„Capital subscris vărsat”	

Până la achitarea integrală a sumei corespunzătoare părților sociale, dividendele convenite membrului cooperador se vor reține în contul vărsămintelor datorate.

■ Reducerea capitalului social

Reducerea capitalului social se realizează în următoarele situații:

- retragerea membrului cooperador din societatea cooperativă;
- excluderea membrului cooperador din societatea cooperativă;

- decesul membrului cooperator persoană fizică, respectiv încetarea, în condițiile legii, a activității membrului cooperator persoană juridică;
- încetarea calității de persoană juridică a societății cooperative, în condițiile prevăzute de lege și de actul constitutiv al acesteia.

Notificarea de retragere a membrilor cooperatori din societatea cooperativă se depune la președintele acesteia, care are obligația de a informa consiliul de administrație și adunarea generală la prima ședință.

Excluderea membrilor cooperatori se hotărăște de adunarea generală și li se comunică acestora în termen de 15 zile, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire.

În caz de deces, calitatea de membru cooperator încetează în ziua decesului, iar drepturile patrimoniale ale succesorului se stabilesc pe baza situației financiare anuale încheiate la sfârșitul exercițiului financiar în care acesta a avut loc.

În situațiile menționate mai sus, drepturile membrilor cooperatori sunt stabilite din partea divizibilă a societății, respectiv a părților sociale și a dividendelor convenite conform situației financiare încheiate la sfârșitul exercițiului financiar în care a intervenit cazul de încetare.

La retragerea/excluderea membrilor cooperatori este necesar să se țină cont de capitalul minim de 500 lei. Părțile sociale aferente lor se pot restitui fie prin reducerea capitalului social, fie prin cesionarea lor către alți membri cooperatori, acestea neputând fi achiziționate de alte persoane. Potrivit art. 59 alin. (2) din Legea nr. 1/2005, părțile sociale pot fi transmise numai membrilor cooperatori din aceeași societate cooperativă, la valoarea nominală. Dacă în urma aprobării adunării generale acestea se restituie și capitalul social se reduce cu valoarea lor nominală, operațiunea se înregistrează la registrul comerțului, urmând ca suma să fie restituită la data stabilită prin actul constitutiv.

Operațiunile de mai sus se contabilizează astfel:

1. Înregistrarea obligației de plată a părților sociale:

1012	=	456
„Capital subscris vărsat”		„Decontări cu acționarii/ asociații privind capitalul”

2. Înregistrarea obligației de plată a diferenței dintre valoarea nominală a părților sociale și drepturile membrului cooperator la data retragerii/excluderii/decesului acestuia, respectiv repartizarea de dividende:

117	=	457
„Rezultatul reportat”		„Dividende de plată”

3. Înregistrarea impozitului pe dividende:

457	=	446
„Dividende de plată”		„Alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate”

4. Achitarea drepturilor:

%	=	5121
456		„Conturi la bănci în lei”
„Decontări cu acționarii/ asociații privind capitalul”		sau
457		5311
„Dividende de plată”		„Casa în lei”

Modul de repartizare a părții divizibile a fost dezbătut în Decizia Curții Constituționale nr. 184/2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 6 lit. i) și j), art. 64 alin. (2), art. 87 alin. (2) și

art. 101 din Legea nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperăției, care stipulează că „*rațiunea unei atare reglementări* are drept scop garantarea protecției funcționării și continuității organizației cooperatiste, protejarea intereselor membrilor cooperatori, dar și a patrimoniului societății cooperative. De altfel, esența cooperăției este posibilitatea de continuare a activității derulate, și nu «îndestularea» membrilor cooperatori.*”.

* Referire la art. 87 alin. (2) din Legea nr. 1/2005, conform căruia „*activul rămas în urma achitării sumelor datorate creditorilor societății cooperative și a părții divizibile către membrii cooperatori se transmite, în baza hotărârii adunării generale a membrilor cooperatori, către o altă societate cooperativă, conform prevederilor actului constitutiv. În lipsa hotărârii adunării generale, activul rămas se atribuie de către instanța competentă unei societăți cooperative de aceeași formă, din localitatea în care se află sediul societății sau din cea mai apropiată localitate, prin hotărâre judecătorească irevocabilă.*”, și la art. 101 alin. (1), care prevede că, „*în cazul dizolvării asociației/unii, bunurile rămase în urma lichidării nu se pot transmite membrilor asociați*”.

■ Activitățile de livrări de produse și prestări de servicii efectuate de membrii cooperatori pentru societățile cooperative în calitate de operatori economici independenți

Activitățile de livrări de produse și prestări de servicii efectuate de membrii cooperatori pentru societățile cooperative în calitate de operatori economici independenți, precum și cele către membrii cooperatori necesită o abordare specifică pentru fiecare activitate, deoarece, conform art. 4 din Legea nr. 1/2005, în această categorie intră:

- societățile cooperative meșteșugărești – asociații de persoane fizice care desfășoară în comun activități de producție, de comercializare a mărfurilor, de executare de lucrări și prestări de servicii, care contribuie, direct sau indirect, la dezvoltarea activităților meșteșugărești ale membrilor lor cooperatori;
- societățile cooperative de consum – asociații de persoane fizice care desfășoară în comun activități de aprovizionare a membrilor cooperatori și a terților cu produse pe care le cumpără sau le produc și activități de prestări de servicii către membrii lor cooperatori și către terți;
- societățile cooperative de valorificare – asociații de persoane fizice care se constituie cu scopul de a valorifica produsele proprii sau achiziționate prin distribuție directă ori prin prelucrare și distribuție directă;
- societățile cooperative de locuințe – asociații de persoane fizice care se constituie cu scopul de a construi, cumpăra, conserva, renova și administra locuințe pentru membrii lor cooperatori;
- societățile cooperative de transporturi – asociații de persoane fizice care se constituie cu scopul de a realiza activități de transport și conexe acestora, pentru membrii cooperatori și pentru terți, pentru îmbunătățirea tehnică și economică a activităților de transport desfășurate de membrii cooperatori;
- societățile cooperative de alte forme, care se vor înființa cu respectarea dispozițiilor legii (de exemplu, cele care se constituie acum pentru producerea de energie).

Pentru toate aceste activități, societățile cooperative trebuie să întocmească în corelare cu actul constitutiv politici contabile prin care să stabilească modalitatea de recunoaștere a veniturilor și cheltuielilor, precum și taxele și contribuțiile aferente acestora.

■ Relațiile de muncă dintre membrii cooperatori și societățile cooperative

În cadrul societăților cooperative, relațiile de muncă sunt stabilite atât în baza unui contract de muncă, potrivit Legii nr. 53/2003 – Codul muncii, cu modificările și completările ulterioare, cât și conform Legii nr. 1/2005.

Totodată, la art. 6 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, se stipulează că membrii cooperatori dintr-o organizație a cooperăției meșteșugărești sunt asigurați obligatoriu în sistemul public de pensii, prin efectul legii, drepturile și obligațiile lor fiind asimilate cu cele ale celorlalte categorii de persoane asigurate. În aceste condiții, membrii cooperatori sunt asigurați prin efectul legii la nivelul contribuției plătite pentru pensie, care este reținută de societatea cooperativă din veniturile pe care le realizează în baza convenției individuale de muncă.

Întrucât nu există obligația acordării unui salariu minim garantat sau a respectării unui program de lucru stabilit printr-un contract de muncă, modalitatea de acordare a drepturilor pentru munca depusă este cea

convenită pentru activitatea desfășurată de membrul cooperator, conform prevederilor art. 33 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 1/2005, potrivit căruia între societatea cooperativă și membrul cooperator pot exista raporturi de muncă, în cazul membrilor cooperatori asociați la muncă și capital, în temeiul contractului individual de muncă sau al convenției individuale de muncă, după caz, încheiat/încheiată cu societatea cooperativă al cărei membru este.

■ Fuziunea, divizarea, dizolvarea și lichidarea societăților cooperative

Dacă în cazul fuziunii, divizării sau dizolvării societăților acestea pot să dispună de patrimoniul lor, societățile cooperative nu pot să fuzioneze sau să se divizeze decât cu sau între alte societăți cooperative, iar în situația dizolvării ori a lichidării lor, activul rămas este transmis către altă societate cooperativă prin hotărârea adunării generale sau prin hotărâre judecătorească.

⇒ Concluzii

Datorită faptului că avantajele acordate întreprinderilor sociale sunt destul de reduse față de cele pe care le au societățile cooperative, foarte puține dintre ele optează pentru obținerea atestatăului de întreprindere socială, întrucât în această situație sunt obligate să aloce 90% din profitul/excedentul realizat scopului social (fără ca acesta să fie clar definit) și rezervei statutare, fiind necesare și rapoarte suplimentare.

Specificul societăților cooperative trebuie abordat distinct în funcție de activitatea pe care o desfășoară acestea, pentru că, dacă la cooperativele meșteșugărești membrii cooperatori realizează produse-unicat ce se valorifică prin societate, la cele de consum trebuie să se țină cont de anumite facilități acordate membrilor cooperatori, acest lucru fiind valabil și la societățile cooperative de valorificare sau la cele de locuințe. De asemenea, diferă modalitatea în care sunt tratate alocările beneficiilor suplimentare pentru activitatea depusă de membrii cooperatori.

În societățile cooperative, munca este realizată atât în baza prevederilor Codului muncii, cât și potrivit reglementărilor cooperatiste.

Bibliografie

1. Crișan, I. (2010), *Cooperația de consum. Evoluție, structuri, strategii de dezvoltare*, Editura Universitară, București.
2. ONU (2021), *Rolul cooperativelor în dezvoltarea socială. Raportul Secretarului general*, nr. A/79/209, <https://www.ucecom.ro/Evenimente/Rolul%20cooperativelor%20in%20dezvoltarea%20sociala%20-%20raport%20SG%20ONU.pdf>.
3. UCECOM (2018), *Sectorul cooperației meșteșugărești în România*, <http://imm.gov.ro/wp-content/uploads/2018/11/Prezentare-cooperatie.pdf>.
4. Decizia Curții Constituționale nr. 184/2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 6 lit. i) și j), art. 64 alin. (2), art. 87 alin. (2) și art. 101 din Legea nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperației, publicată în Monitorul Oficial nr. 458/23.06.2014.
5. Legea contabilității nr. 82/1991, republicată în Monitorul Oficial nr. 454/18.06.2008, cu modificările și completările ulterioare.
6. Legea nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperației, republicată în Monitorul Oficial nr. 368/20.05.2014, cu modificările ulterioare.
7. Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, publicată în Monitorul Oficial nr. 852/20.12.2010, cu modificările și completările ulterioare.
8. Legea nr. 219/2015 privind economia socială, publicată în Monitorul Oficial nr. 561/28.07.2015, cu modificările și completările ulterioare.